

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Vita Et Rebus Gestis Christophori Bernardi Episcopi Et Principis Monasteriensis Decas

Alpen, Johann von

Coesfeldiae, 1694

28. Cum deputatis negotiatio. Statu Belli Hungariči. Motiva suppeticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68495)

1664. necessitatis gravitati respondeat. Prout de omnibus cum Deputandis Ministris, si ita bitur, fusiùs conferre desiderat. Actum Comitis 7. Martij Anno 1664.

28. *Cum de-putatis negotia-tio.* Audito sic Ablegato nominant è singulis Provinciis, qui cum eo hac super re con-quantur. Hi verò dum testudineo gra-succedunt, moræ pertæsus, pridie Martij has subjunxit rationes, quibus suam hanc propositionem fulciebat, ita è Ordinibus eas considerari, perpendique stulabat.

Status Belli Hunga-rici, & motiva suppe-tiarum. **E**T primò quidem. Sacram Casaream Ma-jestatem nullam huic bello causam de- sed perpetuum illum, eundemq; infensissimum Christiani nominis hostem, nullà injurià lac- tum, sine ullo justitiæ aut honestatis colore prætextu, Varadinum, arcem munitissimam, ipso Regni Hungariæ confinio Anno 1660. ca- pugnâsse, quam ingenti præsidio ad infestandâ vicinas Provincias implevit.

II. Undè Sacra Casarea Majestati impo- tam necessitatem, non solum conscribendâ multuarium Exercitum, quem tanto hosti oppo- neret, sed etiam Sacri Romani Imperij Princi- pes & Status, de ferendo auxilio, interpellandis & aliorum etiam Christiani Orbis Regum & Statuum subsidio circumspiciendi, nisi unum- sum Hungariæ Regnum præsentî periculo expo- situm vellet, & Nobiles illas Provincias, Trans-

Sylvaniam, Valachiam & Moldaviam à Christiana Re-
publica avulsas, Imperio Turcico adjici & mancipari.

III. Cum hostis spem rei amicabiliter componenda fecisset, sacrae Casareae Majestatem, nihil a se desiderare passam esse, quod ad pacem sub honestis conditionibus sanc-
ciendam pertinere posset.

IV. Cum anno praeterito, inter Legatum Casareum & Ali-Bassam Plenipotentiarium Turcicum, tractatio inita esset, & postmodum communi consensu perfecta; sub spe raritabitionis, tum primum alia atq; alia conditiones graviores postulatae, & duriores leges summam cum perfidia quasi impositae, ac demum cum jam copia hostiles immenso numero ex Asia & Europa collectae in Hungariam irrupissent, violata priorum tractatum fide ac religione, Bellum simul denunciatum & illatum est, Legatus Caesaris contra jus, fasq; gentium vi detentus, & superbe, impotenterq; habitus.

V. Satis constat, captatam à fraudulento hoste opportunitatem temporis, quo Regna & Provincia, quas sacra Casarea Majestas hereditario jure possidet, tam diuturnis bellis, aliisq; causis plus nimio exhaustae sunt, & reliquorum ferè Christianorum Principum vires continuis & quasi civilibus discordiis & simultatibus attrita.

VI. Nihil tamen à Sacra Casarea Majestate, ejusq; Regnis & Provinciis omissum, quo tanti belli moles domesticis viribus, opibusq; sustineri posset, & hostium progressus coerceri, donec promissa ab Imperij Principibus subsidia praesto essent.

VII. Quae cum nec in tempore advenissent, neq; eo numero & apparatu bellico, quem necessitas requirebat, illa

Rr

tema

tempestas latius se diffudit, Neo-varinum & alia minime
momenti Urbes à Turcis expugnata; Moravia Tartarorum
incurfionibus vastata; tot infelicium Christianorum
millia, in duram, perpetuamq; servitutem raptis; Tr
sylvani fides & constantia labefactata; & quod capu
est, ambitioso hosti novi spiritus, stimuliq; additi,
ut non Hungaria solum Regnum, spe improbâ de
ceperit, sed & ipsam Occidentalis Imperij dignitatem
blicâ professione & jactantiâ affectare.

VIII. Quippè qui proximo Vere in Castris futurum
longè majore vi ac potentiâ, tum Sacram Casaream Ma
jestatem suam, tum Christianum Imperium aggressum
fide dignis relationibus dicatur, & omnes dominio suo
jectos à 14. ad 60. annum, secum ducturus.

IX. Verum quidem est tanti belli periculum Sac
Casareæ Majestati, ejusq; Regnis ac Provinciis ex prop
quo imminere, sed non ideo minùs verum est, hanc causam
non magis omnium Principum Christianorum communitatem
quam singulorum propriam esse.

X. Non eo solum nomine, quod omnes sacro Christiani
nominis vinculo & Baptismi caractere connexi, unum
veluti Reip. Cives sunt, unumq; corpus constituunt; sed
tem contra illum hostem, qui omnibus pariter insensum
qui tot Christianarum ditionum & ipsius Orientalis Im
perij excidio, in hanc potentiam crevit; & qui nihil ma
gis in votis habet, quam ut Mahometanâ superstitione pro
pugnata, Christianam Religionem penitus extinguat.

XI. Sed & alio etiam respectu manifestum est, hanc
belli aleam ad omnes & singulos pertinere, etiamsi nulla
propria securitatis ratio habenda esset.

XII. Cap.

XII. Cum enim in confesso sit, Regnum Hungariae, aliasq; Majestatis suae Provincias, Christianae Reip. tot jam saeculis propugnaculi loco fuisse, neq; minus certum sit, illo aggere perrupto, eversoq; immensam barbararum Nationum colluviem Imperium Romanum inundaturam, cum Germania in medio Europae sita, & ad omnium ferè Christianorum Principum ditiones pertingat, consequens est, unicà clade (quod DEUS ter optimus avertat) accisis scilicet Sacrae Caesareae Majestatis & Imperij viribus & copiis, fieri posse, ut singulorum Principum Christianorum cervicibus impendeat crudelissimus hostis, omnibus pariter ex proximo formidandus.

XIII. Non militum tantum multitudine (cui tamen omnes Christianorum copia, si in unum conveniant, vix aequales aut pares esse possint) sed militari etiam disciplina, cum in tam numeroso exercitu nullus sit, qui vino utatur, aut alio victu, quam promiscuo, aut aliis deliciis indulgeat; Nullus, qui currus, lixas, mulieres, & alia bellorum impedimenta secum trahat; Adeò, ut Turca minore sumptu & impendio, minore etiam subditorum ruinà & incommodo, trecenta armatorum millia alere & sub signis continere possit, quam Principes Christiani quinquaginta millia.

XIV. Sed & antiquà belli gerendi ratione superior est, nempe quod levis sit illi militum jactura, quorum sanguini, vitæq; non parcit, dummodo Provincias occupare aut Urbes expugnare possit: ipsis etiam gregariis militibus ex falsa superstitionis persuasione, certissimè morti se ultro devotentibus. Aliam verò Principum Christianorum esse conditionem, quibus nulla tanti debet esse victoria, quam

nimiâ Christiani sanguinis profusione emptam vel

XV. Accedit quod hodie, cum summo Christiani nomi-
nis dedecore, Turcicam potentiam auget, iustus fere Chri-
stianorum perfugarum ac proditorum exercitus, qui
inter Christianos Principes gestis exercitati, ignota Tur-
cis pugna committenda, & arcium expugnandarum ar-
simulq; rei castrensis architecturam, in pignus fidei se-
culere.

XVI. In communi causâ hac differentia est, quod vni-
ne Casarea Majestatis de summa rei agitur, quamvis
aliorum pernicie, exitioq; debellari non possit, & quocun-
que vulnus erit, illud in ipso (ut ajunt) pectore &
visceribus excipiet, longo tempore duraturum. Re-
qui verò Principes hoc discrimine defungi possunt, cum
vi incommodo, si eorum potentia, viresq; estimetur, ad
ut dici possit, à sacra Majestate, non tam in periculo
quam in vera, aeternaq; laudis communionem vocari.

XVII. Ante sexcentos annos & postea sæpius Principes
Christiani communibus auspiciis, transmarinas contra
Turcam expeditiones susceperunt, ex solo Christiana pietatis
studio & amore, populis etiam eorum, in promovenda
Religione, fervorem amulantibus, & pecuniam ad mi-
tum stipendia spontè, ultroq; erogantibus.

XVIII. Neq; verò probabile est, ullum ex Principibus
Christianis à Majorum pietate adeò descivisse, ut periculi
tantæ Reipublicæ Christianæ opem ferre nolit, quæ quæ
magis necessaria est, cum non de inferendo, sed repellendo
bello agatur, eò sanctior & acceptior DEO erit societas,
quam tacito veluti fœdere contrahent Principes Christiani,
si pariter omnibus cura sit, ne Reipublica Christiana ali-
quid detrimenti patiaur.

XIX. Hujus sacrae societatis fama (quae omnia in ma-
jus extollet) non minima confecti belli pars erit ; saltem
iraculento hosti eripiet spem , quam ipsi Christianorum
Principum discordia fecerant ; quâ destitutus non tam su-
perbe se efferet, sed in unum finem conspirantes horrebit,
quos factionibus divisos contempserat.

XX. Utcunq; casura res est, sua Majestas cum summa
eterna Providentiae reverentiâ, vitam, sanguinemque
suum in sacrificium DEO OPT. MAX. quotidie offert,
simulq; parata est, suas, suorumq; subditorum opes & for-
tunas, tum propriae defensionis, tum bono publico impen-
dere.

XXI. Sed ne videri posset, aliquâ in re, muneri suo de-
fuisse, & ut in omnem eventum ipsi solatio sit nihil omisisse,
Christianos Principes, missis ad omnes, singulosque ex pri-
maria nobilitate sua Ablegatis, in partem gloriae, societa-
temq; tam salutaris consilij, non exemplo tantum suo, sed
precibus etiam, monitisq; invitandos duxit.

XXII. Quo in proposito statim ad praefatos DD. Ordi-
nes, oculos, mentemque convertit, cum pro reliquâ eorum
prudentiâ & rerum agendarum peritiâ, solertiâque dubi-
tari non possit, quin eam sint deliberationem facturi, quae
reliquis Principibus documento sit, commune periculum
communibus etiam consiliis & sumptibus propulsandum es-
se, imò quin ea sint subsidia submissuri, quae tum magnitu-
dini periculi respondeant, tum dignitati, quam inter alios
Christiani Orbis Status obtinent, tum publicae, privatæq;
Provinciarum, quibus imperant, opulentiae & felicitati
cum pristina gloria, partiq; pace, belloq; laudibus, tum de-
niq; vera, sinceræq; amicitia, quae ipsis cum Imperato-
ribus

ribus & Sacro Romano Imperio semper intercedat.

XXIII. Maximè cum satis intelligant raro tantalibus
& ostentanda virtutis materiam offerri. Ideoq; sua Ma-
jestas non cunctanter credidit, illos eò spontè inclinatos
ut sanctissimis armis misceri velint, & inter publica
vindices numerari; nec passuros, Remp. Christianam
primi, aut ejus conservata gloriam omnino alienam esse.

XXIV. Hoc unum monendum superest, maximum
bene gerende momentum in celeritate positum esse, quod
omnia beneficia commendet, in hoc negotio necessaria
ut sua Majestas occupare tempus & hostium consilia
vertere possit.

XXV. Sed super omnia advertendum, quantum inter
omnium, qui tam pij oneris partem aliquam in se suscipere
volunt, ut hoc anno, vel quam-primum fieri potest, hoc
internecinum bellum conficiatur, id est, ut hostis occupans
Hungariae Regni (quod sibi in predam destinat) & con-
tendi Imperij spe frustratus, incipiat honesta pacis con-
silio amplecti, quam felicitatem sua Majestas sibi polliceri
non potest, nisi ab omnibus Principibus Christianis sup-
petia subministrantur, quæ ad obtinendam victoriam, et
sustinendam sine magna clade tanti belli molem, sunt susci-
piendæ.

XXVI. Protracto autem in plures annos bello, vix aliter
fieri potest, quin Sacra Majestatis, simulq; Romani Imper-
rij vires consumantur paulatim & atterantur; Unde ma-
jor erit externi auxilij implorandi necessitas, quod in tam
misero rerum statu recusari non poterit ab iis, qui proprio
securitatis curam non penitus deposuerunt: Unde dictum
est, quanto minus Principes Christiani hac æstate in sacro

belli impensas conferent, tanto plus sequentibus annis daturus ex necessitate, neq; in suam laudem, sed ut propria magis saluti consulant.

XXVII. Hæc fere sunt, quæ sua Majestas DD. Ordinibus exponi voluit, quibus addi possent non leves in speciem rationes, quas omitti placuit, ne nimis anxiam oratione dubitasse videretur, an DD. Ordines tam celebre specimen pij & generosi animi, & de amicorum salute solliciti, Orbi Christiano essent daturi.

XXVIII. Quod ad formam, modumq; mittendi subsidij, æquum sanè est, totam hanc rem arbitrio & prudentia DD. Ordinum relinquere, nisi quod fortasse expediat, ut DD. Commissarij cum subscripto Ablegato Cesareo examinent, quâ ratione utilius in causam communem, stimulumq; cum minore DD. Ordinum dispendio hoc negotium expediri possit.

XXIX. Caterum uti DD. Ordinibus tam honesti facti conscientia, quæ viris fortibus præcipua merces est, sic Majestati suæ, cunctisq; S. Rom. Imperij Principibus æterna superstes erit tanti beneficij memoria, ipsisq; Germanam fidem cura erit, ut apud memores, gratosq; bene collocatum hoc velut æris alieni depositum, DD. Ordines agnoscant.

Quas hæc rationes eò libentiùs inserui, 1664. quod omnem ferè belli Turcici statum complectantur. Non deerat in Hollandiâ privatorum zelus, Christianæ rei auxilia parantium, liberali quadam pronitate. Sed Progent Bavin-
viciarum oculi in viciniores maritimos, Antavi-
glos, Danosq; conversi, exemplar ab iis expectabant, quod ipsi sequerentur. Ne dum,